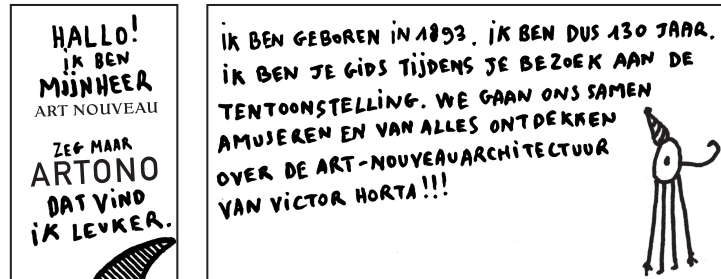

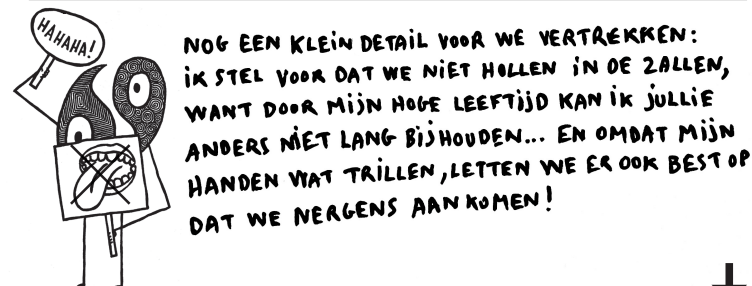
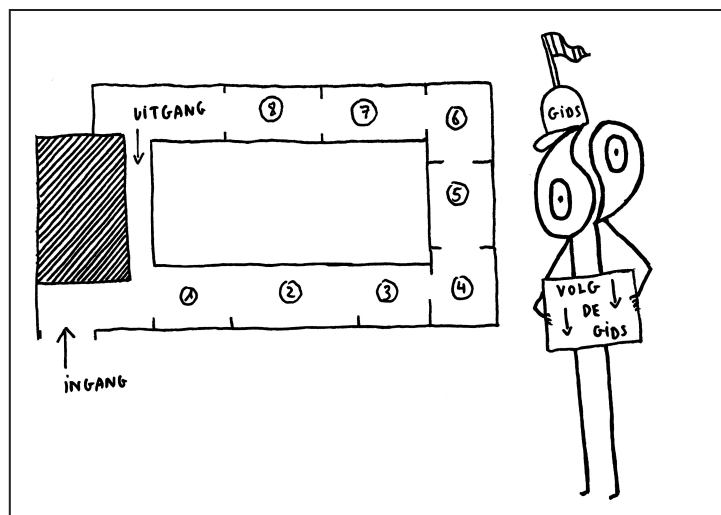
VICTOR HORTA

EN DE GRAMMATICA VAN DE ART NOUVEAU

Victor Horta werd in Gent geboren, op 6 januari 1861. Toen hij twaalf jaar was, volgde hij naast de lessen op school ook nog architectuurlessen aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent. In 1881 streek hij neer in Brussel, waar hij zijn opleiding voortzette bij Alphonse Balat, de architect van de Koninklijke Serres van Laken. Vier jaar later, in 1885, bouwde hij zijn eerste drie huizen in zijn geboortestad. Maar dat was geen art nouveau!!! Want Victor Horta had toen de versieringen nog niet ontdekt waardoor hij beroemd zou worden, zowel in de architectuur als in de sierkunsten.

Ik neem jullie vandaag mee door de acht zalen van deze tentoonstelling met als titel 'Victor Horta en de grammatica van de art nouveau'. Samen gaan we enkele van de beroemdste gebouwen ontdekken die deze architect tussen 1893 en 1914 bouwde en die vandaag nog altijd veel mensen boeien.

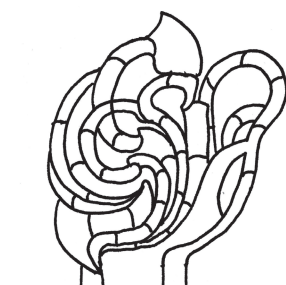
In 1893 zette Victor Horta de architectuur in België op haar kop door gebogen lijnen te creëren die typisch zijn voor de art nouveau, voor een herenhuis met de naam 'Hôtel Tassel'. Pas op, dat is geen hotel zoals op vakantie, maar een heel groot en luxueus huis dat hij bedacht voor een vriend, Emile Tassel, die bijna even oud was als hij. Nog een belangrijk detail is dat er twee tendensen bestaan in de Belgische art nouveau: de ene geeft de voorkeur aan versieringen met rechte lijnen, en de andere gebruikt dan weer gebogen elementen zoals degene die Horta toepaste in zijn architectuur. Daarom heeft Artono twee breinen: een gebogen en een recht!

Let op, de art nouveau is niet zomaar van vandaag op morgen ontstaan! Om inspiratie te vinden en zich te onderscheiden van wat er vóór hen was gedaan, keken Victor Horta en andere Belgische kunstenaars naar kunstvormen uit verre gebieden of van heel lang geleden. Zijn vriend Emile hield heel veel van Japan, en dus stopte Horta overal in zijn ontwerp verwijzingen naar de kunst uit dat land aan de andere kant van de wereld!

Maar dat is niet alles! De art nouveau had nog een andere grote inspiratiebron! En dat is...

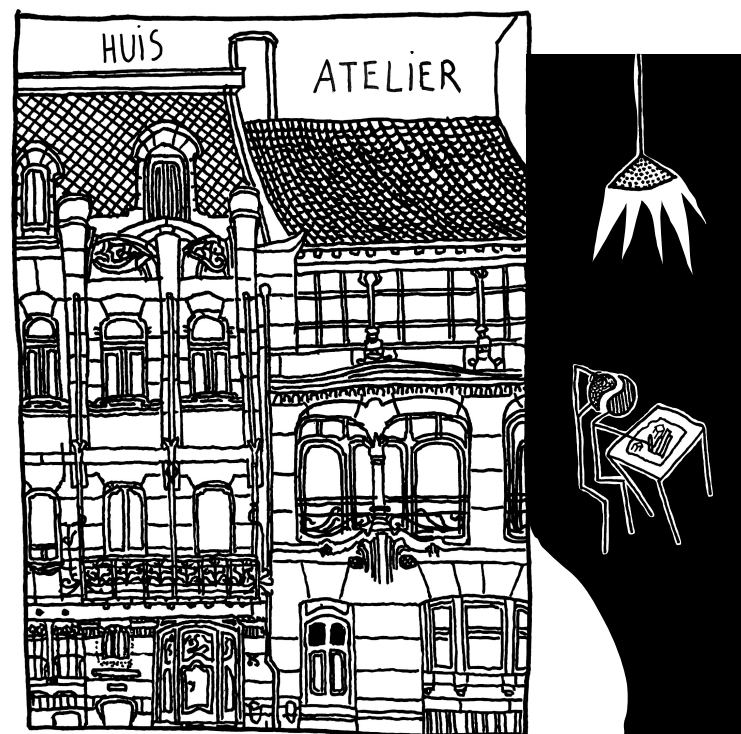
DE NATUUR

Victor Horta, glas-in-loodraam, Amerikaans glas, circa 1900

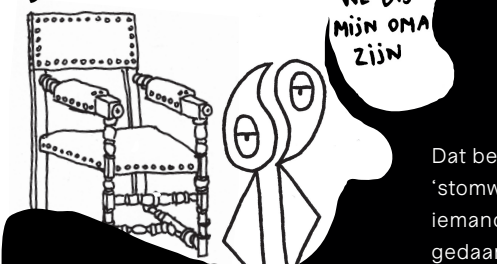
De art nouveau is een kunstbeweging van het einde van de negentiende eeuw die we zowel in de architectuur als in de sierkunsten (zoals meubelen of sieraadwerk) terugvinden.

In deze zaal zie je dat Victor Horta iemand was die zeer georganiseerd was in zijn werk. Tussen 1898 en 1901 bouwde hij voor zichzelf een gloednieuw atelier naast zijn huis in de Amerikaansestraat in Sint-Gillis. Handig om 's avonds nog een tekening af te werken als je niet kunt slapen, toch?

Als architecten in die tijd iets nieuws wilden bouwen in België – of het nu een meubel of een huis was – dan waren ze er vaak tevreden mee om de oude stijlen te kopiëren en ze voor van alles en nog wat te gebruiken. Artono noemt dat 'bomma-stijlen'... Victor Horta inspireerde zich ook op de creaties van architecten die iets ouder waren dan hij, zoals Alphonse Balat en Joseph Poelaert (zijn bekendste werk is het Justitiepaleis van Brussel), maar hij slaagde er wel in om origineel te zijn.

WAT IS DAT ZEG, DIE OUDE STIJL?

Dat betekent dat hij niet 'stomweg' kopieerde wat iemand vóór hem al had gedaan.

Tegelijkertijd hechtte hij enorm veel belang aan de manier waarop zijn medewerkers – talentrijke en (zeer) geduldige tekenaars! – zo trouw mogelijk de motieven weergaven die hij in zijn hoofd had bedacht.

Maar dat is niet zo verrassend als je weet hoe hij werkte en hoe hij over het kleinste detail (een deurklink bijvoorbeeld) nadacht alsof dat het belangrijkste element van het hele gebouw was!

En ook, als je een huis bestelde bij Victor Horta, dan wist je zeker dat je iets speciaals had dat technologisch heel geavanceerd was. En bovendien uniek in zijn genre.

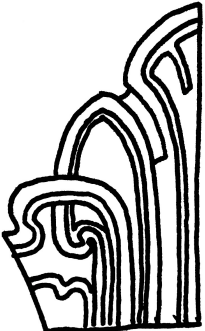
Hij slaagde er zo goed in om de persoonlijkheid van zijn klanten in zijn ontwerpen weer te geven dat we spreken van 'portrethuizen'.

En dat was helemaal nieuw voor die tijd!

DE POR TRETHUIZEN

Bedenk – in de stijl van Victor Horta – het ontbrekende deel van deze steen die van het huis Aubecq afkomstig is:

In de jaren na de dood van Victor Horta in 1947 werden zijn art-nouveaucreaties geleidelijk iets minder populair. En het onvermijdelijke gebeurde: enkele van de mooiste gebouwen die hij had ontworpen, werden afgebroken!

Helaas ging het niet veel beter met het huis dat in deze zaal wordt voorgesteld en dat in 1899 was gebouwd voor een rijke industrieel op de Louizalaan in Brussel. Al in 1950 hadden bulldozers het van de kaart geveegd!

Ondanks alles laten de enkele stenen van huis Aubecq hier zien hoeveel zorg Victor Horta besteedde aan het uitkiezen en bewerken van zijn materialen. De verschillende kamers van het huis waren ook heel knap ingedeeld, met veel licht dat van buiten naar binnen kwam.

Zo een 'portrethuis' is toch wel vrij uniek! Hoe zou een huis dat op jou lijkt eruitzien? Zou er binnen een trappolijn zijn om naar de verdiepingen te springen of zouden er geheime gangen tussen de kamers zijn? Tekenen het hieronder.

Als Victor Horta de opdracht had gekregen om een snoep- en chocoladewinkel te ontwerpen, wat had hij dan kunnen bedenken om de kinderen te verrassen?

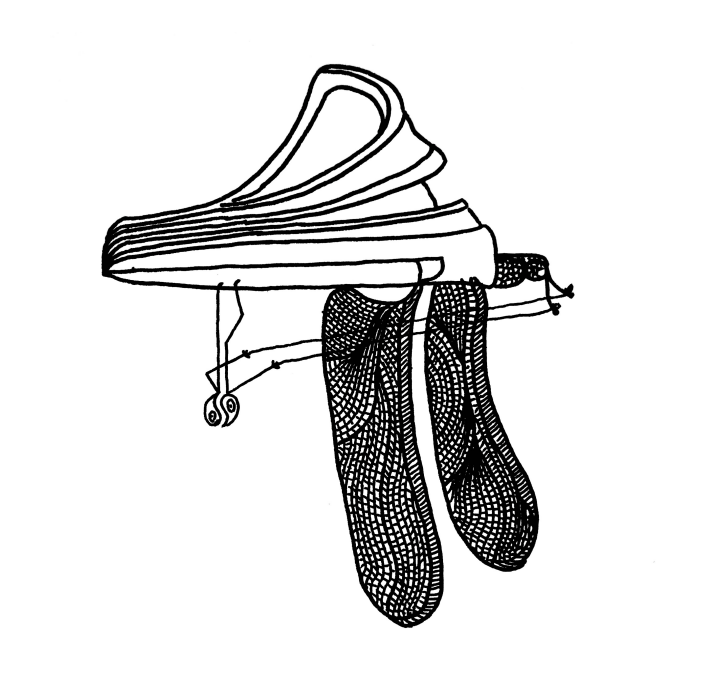

Victor Horta hield wel van een grapje: in zijn art-nouveaugebouwen verraste hij de mensen die er woonden of langskwamen graag met onverwachte elementen. Kijk bijvoorbeeld eens naar de hal van het Paleis voor Schone Kunsten door het grote raam en je ziet hoe hij het licht heeft 'gebeeldhouwd' met een plafondstructuur van ijzer en glas. Je zou denken dat je in een ruimteschip bent!

Heb je het Belgisch Stripcentrum in Brussel al bezocht?

Het is een bijzondere plek. Bij het binnenkomen heb je het gevoel dat je op een pleintje staat, met een grote lantaarnpaal en steegjes, net alsof je nog buiten bent. Zelfs het licht lijkt rechtstreeks uit de hemel te komen!

Toen Victor Horta deze plek bouwde voor Charles Waucquez, een rijke textielhandelaar, wilde hij duidelijk dat de klanten zich heel speciaal voelden. Een beetje zoals in een luxewinkel vandaag.

Al die modellen van gips en van hout laten goed zien hoe Victor Horta zijn bepaalde details of zelfs de gelijkenis met een dier of een plant! anderen kunnen raden wat het is door de vorm (rond, vierkant...), de kleur, lijnen en vindingen. Kies er een uit, maar zeg het niet hardop, en kijk of de stermotieven ontwierp. Hij inspireerde zich op planten en insecten zoals lijk eruitzien? Zou er binnen een trappolijn zijn om naar de verdiepingen te springen of zouden er geheime gangen tussen de kamers zijn? Tekenen het hieronder.

In het huis Solvay zien we heel goed dat de verbeelding van Victor Horta geen grenzen meer kende! Het is een totaalwerk! Alles, echt alles van de vloer tot het plafond, van de kelder tot de zolder, werd door hemzelf bedacht zodat de inwoners van het huis de indruk hadden dat ze zich in een droom bevonden. Maar de architectuur was niet het enige domein waarin we de art nouveau terugvinden. Victor Horta bracht ook grondige veranderingen aan in de sierkunsten door zijn ontwerpen voor stoelen, lampen, glas-in-loodramen...

Welke voorwerpen die we elke dag thuis gebruiken zouden we in zijn stijl kunnen omvormen?

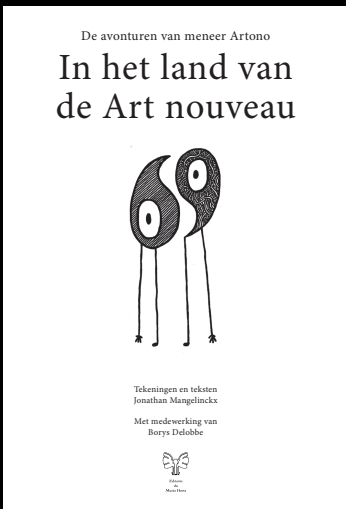
ZOALS DEZE TANDENBORSTEL MET EEN HANDZAT DAT IN TE HANDPALM PAST DANKZIJ HET SLIJMMATERIAAL.

Dankzij Edmond van Eetvelde, de Staatssecretaris van Congo Vrijstaat, kreeg Victor Horta nog meer kansen om gebouwen op te trekken die buiten de normen van die tijd vielen. Op het einde van de negentiende eeuw lag de bron van een deel van de welvaart van België in Congo Vrijstaat. De fauna en flora van dat land waren een van de talrijke inspiratiebronnen van Victor Horta.

VICTOR HORTA
EN DE GRAMMATICA VAN DE ART NOUVEAU

Je vindt *De avonturen van mijnheer Artono in het land van de art nouveau* (Les Éditions du Musée Horta) in de bookshop van Bozar en op de website: www.banb-collection.com

Een boek om kinderen op een leuke manier iets bij te brengen over kunstgeschiedenis.

Illustraties, grafische vormgeving en oorspronkelijk idee Jonathan Manginckx

Teksten Borys Delobbe

Deze gids is bedoeld voor kinderen en de volwassenen die hen begeleiden in het kader van de tentoonstelling 'Victor Horta en de grammatica van de art nouveau' die van 18 oktober 2023 tot 14 januari 2024 plaatsvindt in Bozar, onder leiding van Iwan Strauven en Benjamin Zurstrassen (Hortamuseum, Sint-Gillis), met de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

V.u. Christophe Slagmuylder, Ravensteinstraat 23 – 1000 Brussel
Intellectueel eigendom © Jonathan Manginckx

www.banb-collection.com

Artono © Dit werk mag niet worden gereproduceerd of gepubliceerd, ook niet gedeeltelijk, door druk, fotokopie, microfilm, sociale netwerken of andere middelen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Jonathan Manginckx.

BOZAR

MUSÉE HORTA
SINT-GILLIS
SINT-GILLIS

RÉGION DE
BRUXELLES-
CAPITALE

Jonathan Manginckx
Collection

DENYS

